

Šolski cajtngr®

Šolski časopis učencev OŠ Brinje Grosuplje,
januar 2014, letnik 1, številka 1

Posebna izdaja, posvečena
evropskemu dnevu jezikov

KOLOFON:

Odgovorni urednici (mentorici): Sabina Kavšek, Mateja Zupančič

Tehnična urednika: Luka Grbec, Lan Glad Zidar

Sodelavci in avtorji prispevkov:

Ajdin Halilović, Laura Liza Ivič, Kristina Kek, Ema Omahen, Jerica Smrečnik, Kaja Štrubelj, Alja Anžlovar, Tina Ferjan, Luka Goličnik, Anamari Hribar, Blaž Muhič, Nina Vidic, Zarjana Simič Osokina, Tim Strojinc, Mitja Hotko, Lucija Karnelutti, Vasja Miklavčič, Neža Štibernik, Benjamin Triler, Boris Čeh, Gašper Dizdarevič, Max Hawlina, Bor Ivanuš, Žiga Šircelj, Tomaž Šiškovič, Iza Gašperšič, Jure Stopar, Vanessa Biščan, Jakob Ivec, Žiga Mesec, Urban Stanko, Lan Glad Zidar, Melanija Pleško, Gaja Luna Skočir, Maša Šporar, Hana Abdić, Klara Čakš, Maša Novak Novljan, Lan Vukolič, Pia Bernjak, Samo Šajn, Luka Kocman, Ines Škrjanec, Nika Škrjanec, Tjaša Vozlič, Maša Zamuda, Ela Rozina, Urban Mišmaš, Gašper Skubic, Jure Nidorfer, Jernej Andolšek, Miha Jereb, Miša Kajfež, Luka Lozar, Vasja Miklavčič, Kaja Kersnik.

Za izdajatelja: OŠ Brinje Grosuplje

Uredništvo: Šolski cajtn'g, Ljubljanska c. 40a, Grosuplje

Prihodnja številka časopisa že nastaja, zato svoje prispevke pošljite na e-naslov: zupancicka@gmail.com ali sabina.kavsek@gmail.com jih v pisni obliki oddajte učiteljicama Sabini Kavšek ali Mateji Zupančič.

KAZALO VSEBINE

Uvodnik	3
Predstavitev posameznih držav Evropske unije.....	4-23
Predstavitev izdelkov matematično-jezikovne delavnice	24-34

Uvodnik:

No, pa je tu, bi lahko rekli. Prva letošnja številka časopisa namreč. In ni običajna, niti skoraj običajna. Je čisto posebna, tematska. Posvečena je evropskemu dnevu jezikov, ko na pobudo Evropske komisije in Sveta Evrope že od leta 2001 praznujemo raznolikost in edinstvenost vseh jezikov v združenih Evropi.

Osmošolci so letos še posebej aktivno praznovali, saj so dan dejavnosti namenili različnim jezikom in kulturi Evrope, svoje izdelke pa pripravili v časopisni obliki in jih ponujajo v branje.

Uživajte v raziskovanju raznolikosti in zanimivosti Evrope, v prihodnji številki pa se pridružite kot snovalci šolskega časopisa.

Mentorici

Kakšno je vaše mnenje o evropskih državah, ki so z našo domovino povezane v veliko, gospodarsko in politično pomembno skupnost, imenovano Evropska unija? Ali jih poznate? Sploh veste, koliko jih je?

Ta in še mnoga druga vprašanja so vodila učence 8. razreda na dnevu dejavnosti. V eni od delavnic so pod vodstvom učiteljic Katarine Dremelj in Petre Gumzej brskali po internetnih straneh in revijah, knjigah ter priročnikih in skušali izbrskati karseda zanimive in nenavadne, za mnoge povsem neznane podatke o vseh državah v EU.

Gotovo spodnji članki niso enako informativni kot bi bili, če bi si zadali drugačen cilj. Izdelki, ki so pred vami v pisni obliki, so poskus prikaza držav EU z drugega, drugačnega zornega kota od tistega, ki smo ga vajeni.

Na koncu vsakega od člankov je vprašanje, včasih pa jih je celo več. Tako boste lahko ob koncu vsakega prispevka preverili, kako dobro ste ga (pre)brali in predvsem, kaj ste si o njem zapomnili.

Prijetno branje vam želimo.

AVSTRIJA Österreich

Avstrijsko glavno mesto je Dunaj. Znano je po številnih zanimivostih. Ena izmed teh je zagotovo kulinarika. Na svojih mizah zelo radi vidimo dunajski zrezek, za katerega že ime pove, od kod prihaja. Vsi poznamo tudi jabolčni zavitek. Narejen je iz tankega listnatega testa in polnjen z okusnim jabolčnim nadevom. Seveda ima Avstrija tudi bogato kulturno dediščino. Eden najboljših glasbenih mojstrov vseh časov je bil zagotovo Wolfgang Amadeus Mozart. Napisal je številne glasbene mojstrovine. Ne smemo pa pozabiti na Haydna in Schuberta, saj sta tudi ta dva napisala veliko skladb, ki jih še danes igrajo glasbeniki. Avstrijski uradni jezik je nemščina, ki se za malenkost razlikuje od tiste v Nemčiji. Kot večina evropskih držav tudi Avstrija uporablja evro. Avstrija je znana po zimskih športih, saj je zelo gorata. Na športnem področju je Avstrija zlata država, saj zmeraj osvojijo veliko medalj. Eden najboljših smučarjev je Hermann Maier. Priljubljeni disciplini poleg smučanja sta še drsanje in curling. Curling je moštveni šport, podoben bali-nanju, s to razliko, da ga igramo na ledu s težkimi nabrušenimi kamni, imenovanimi »stones«. Še nekaj naravnih lepot Avstrije. Ste vedeli, da ima Avstrija Krimmalske slapove, ki sodijo med največje v Evropi? Ima pa tudi veliko gozda — ta prekriva skoraj 50 % države.

KVIZ VPRAŠANJE:

Kdo je bil Wolfgang Amadeus Mozart?

- a) Pisatelj.
- b) Učitelj.
- c) Skladatelj.

Miha Jereb

SLADKOSNEDCI, BELGIJA JE PRAVA DEŽELA ZA VAS!

Belgija je sestavljena iz treh delov, namreč dveh pokrajin - Flamske in Valonije, ter Bruslja, ki je tudi glavno mesto države. Belgija je ena od ustanoviteljic Evropske unije, v njej pa živi 10,7 milijona prebivalcev, to je približno petkrat več kot v Sloveniji. Uradna jezika sta nizozemščina in francoščina.

Eden najbolj znanih Belgijcev je Georges Remi (Herge), ki je avtor stripa o pustolovskem fantiču

Tintinu. Najbolj popularne jedi so školjke in pomfrit ter vafli, preliti s čokolado ali posuti s sladkorjem v prahu.

V Belgiji je tudi Antwerpen, ki velja za najpomembnejše svetovno središče diamantov. Država slovi tudi po izdelavi biljardnih krogel in najboljših čokoladnih bonbonih.

KVIZ VPRAŠANJE:

Iz katerih treh delov je sestavljena Belgija?

Laura Liza Ivić

»MOČ NAJMOČNEJŠE MOČI ENERGIJE« - BOLGARIJA

Bolgarija je republika, ki meji na Romunijo, Srbijo in Makedonijo. Obsega 110.994 km² in ima 7.364.570 prebivalcev. Bolgarija ima 1.808 kilometrov obale. Imajo veliko lepih živali, kot je npr. imperijski orel.

Turki (Ottomani) in Rusi so se borili za Bolgarijo, ki pa se je osamosvojila, Rusi in Ottomani pa so podpisali premirje. Zhelyu Zhelyev je bil prvi demokratično izvoljen bolgarski predsednik. Bolgarija se je v Afganistanu borila proti Ameriki na strani Afganistana, in sicer z Mikoyan MiG-29 letali. To so lahka bojna letala, ki jih lahko opreмиš z raketami in mitraljezom, ponavadi GsH-30-1 1. V zadnjih letih jih je prizadela kriza v Evropi in jim gre vse slabše. Imajo verjetno najnižje razvito tehnologijo. Bolgarija je center za evropsko razdelitev energije, ker je na dobri lokaciji. Glavno mesto države je Sofia. V začetku krize, leta 2000, se je približno 1,2 milijona populacije odselilo iz države.

KVIZ VPRAŠANJA:

Kateri mitraljez je uporabljal Mikoyan MiG-29?

Kdo je bil prvi demokratično izvoljeni predsednik?

Koliko ljudi se je odselilo v krizi leta 2000?

Katera dva naroda sta se borila za Bolgarijo?

Bor Ivanuš

CIPER, DEŽELA BAKRA

Je otoška država, ki leži v vzhodnem Sredozemskem morju. Glavno mesto je Nikozija. Najvišji vrh je Olimp, ki se nahaja v gorovju Troodos in meri 1.952 m. Ime Ciper izhaja iz latinske besede za baker (*cuprum*) - verjetno zaradi tega, ker je na Cipru veliko bakra.

Legenda pravi, da se je na tem otoku rodila tudi Afrodita, bajeslovna boginja ljubezni in lepote. Ciper je tudi eden redkih krajev, kjer gnezdijo morske želve in želve, imenovane orjaške črepahe. Tradicionalna hrana se imenuje 'mezze', ki jo sestavlja jo približno 30 sestavin. Ciprski muflon pa je posebna vrsta ovce, ki živi le na Cipru.

KVIZ VPRAŠANJE:

Ali veš, iz koliko sestavin je narejena ciprska tradicionalno jed 'mezze'?

A) 29 b) 20 c) 30

Luka Kocman

ČČČ — ČUDESA ČUDOVITE ČEŠKE

Glavno mesto Češke je Praga, ki je eno najstarejših mest v Evropi. Je lepa in naravno bogata dežela. Zaradi lepe pokrajine so na Češkem posneli veliko hollywoodskih in evropskih filmov. Dežela ima pokrajino, ki je zelo primerna za šport. Hribi omogočajo dobro razvito smučarsko panogo, pomembna pa sta tudi planinarjenje in kolesarjenje. Lepa narava je eden od dejavnikov, da si ljudje v njej poiščejo sprostitev. V tamkajšnjih gozdovih najdemo redke gozdne živali, na primer lisico, divjega prašiča, risa, pa tudi mnogo zanimivih vrst ptic, npr. belorepega orla, pa tudi sove. Češka je značilna tudi po mnogih virih zdravilnih moči. To je namreč dežela, ki je kot kozarec napolnjena z mineralno vodo, saj ima kar okrog 900 naravnih vodnih izvirov.

Na Češkem se ukvarjajo z različnimi športi, pomembna sta predvsem nogomet in hokej, dobri so tudi v tenisu. Tradicionalna hrana je omaka iz govejega ali svinjskega mesa ter krompirjevi ali kruhovi cmoki. Kot tradicionalni posladek si lahko privoščimo slastne palačinke, polnjene s sladoledom in obložene s sladko smetano, mandlji in sladkorjem. Zanimiva so tudi poimenovanja za naslednje jedi: *smažený sýr* – ocvrt sir, *gulášová polévka* – juha z začimbami.

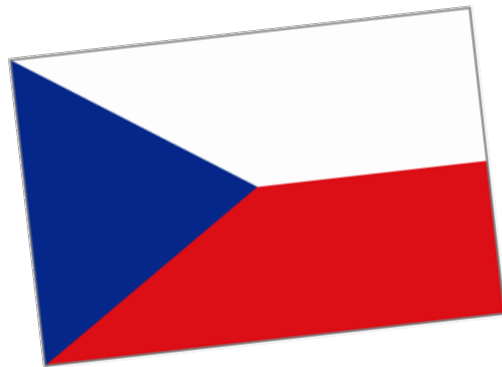
Zelo zanimivi podatki o državi:

- * sladkor v kockah so prvič izdelali v češki tovarni sladkorja,
- * grad v Pragi je največji grad na svetu,
- * besedo *robot* je prvič uporabil češki pisatelj Karel Čapek v gledališki igri.

KVIZ VPRAŠANJE:

Kateri športi so značilni za Češko?

Jerica Smrečnik

DANSKA NI SAMO DEŽELA VIKINGOV

Danmark

Danska je najstarejša in najmanjša nordijska država, ki obsega kar 400 poimenovanih otokov. Med osmim in enajstim stoletjem je bila znana predvsem po Vikingih. Tam je bil rojen tudi znani pripovednik Hans Christian Andersen. Danska je zelo položna dežela, kajti najvišji vrh se dviga samo 173 metrov nad morjem. Glavno mesto je Kopenhagen. Vsi poznamo »lego kocke«, vendar večina ljudi ne ve, da so jih izumili Danci.

KVIZ VPRAŠANJE:

Kje leži Danska?

Ela Rozina, Nika Škrjanec, Ines Škrjanec

ESTONIJA **Eesti**

Estonija je ena izmed baltskih držav. Meji na Baltsko morje, Latvijo in Rusijo. Samostojna država je postala leta 1991, ko se je ločila od Sovjetske zveze, članica EU pa je postala leta 2004. 7 let pozneje, torej leta 2011, je za denarno valuto sprejela evro. V Estoniji na 45.000 kvadratnih kilometrih živi okoli 1,3 milijona ljudi, to je 0,7 milijona manj kot v Sloveniji.

Njeno glavno mesto je Talin. Če se odpravimo tja, si lahko ogledamo eno najboljše ohranjenih srednjeveških mest v Evropi. Estonščina je med evropskimi jeziki podobna samo finščini in madžarščini in se popolnoma razlikuje od drugih jezikov pribaltskih držav. V zgodovini je imelo današnje ozemlje Estonije kar nekaj vladarjev z Danske, iz Rusije, s Švedske in še nekaterih bližnjih držav.

Ali ste vedeli, da imata Slovenija in Estonija podoben kulinarični okus? Tudi njim ugaja kisl zelje s svinjino ali krvavicami. Estonci radi skuhajo zelenjavno juho iz krompirja, zelja ali rdeče pese. Ker živijo ob morju, imajo tudi pester jedilnik rib. Ena izmed najboljših ribjih poslastic je marinirana jegulja. Po obilnem kosilu si v Estoniji za sladico privoščite rabarbarino pito, ki je ena izmed njihovih specialitet.

Estonija je ena pravih držav za vas, če si želite kratkih dni in dolgih noči. A kljub temu se lahko odpravite na lep večerni sprehod ali na vožnjo s čolnom po enem izmed mnogih jezer.

KVIZ VPRAŠANJE:

Koliko prebivalcev ima Estonija?

Kateri jeziki so podobni estonščini?

Kaja Štrubelj

FINSKA

finsko: Suomi, švedsko: Finland

Finska je znana po savnah – imajo jih toliko, kolikor je pri nas prebivalcev. Njihova priljubljena hrana so ribe. Pripravljajo jih je različne načine. Finci imajo 60.000 jezer in ogromno gozda. Njihovi lesni izdelki so znani po vsem svetu. Izdelujejo tudi ladje. Finska je Božičkova dežela.

GRČIJA **Hellas**

Grčija je priljubljena turistična država, v zadnjem času pa jo poznamo predvsem kot državo z velikimi finančnimi težavami. Atene so najbolj priljubljene zaradi barvite zgodovine. V antiki so tam častili bogove. Vsi grški bogovi še zdaj domujejo na najvišji točki Olimpa, ki je najvišja gora v Grčiji. Tradicionalna hrana v Grčiji sta musaka in grška solata, ki vsebuje paradižnik, papriko, kumare in feta sir. Ali ste vedeli, da največ tujlnežev živi v grških morjih?

KVIZ VPRAŠANJE:

Kaj vse vsebuje tradicionalna grška solata?

Maša Zamuda

HRVAŠKA, DEŽELA TISOČIH OTOKOV **Hrvatska**

Hrvaška je država z več kot 1.200 otoki. Ima osem nacionalnih in enajst naravnih parkov. Glavne jedi se ponujajo odvisno od področja, na katerem se nahajate. Posebne specialitete so pura z mlinci, pečena jagnjetina, pečeni odojek, dalmatinski pršut, slavonski kulen itd. Hrvaška je znana po gojenju trte ter pitnih in izbranih vinih. Eno največjih atrakcij v Evropi in zanimivosti na Hrvaškem so nacionalni park Plitvička jezera. Šestnajst jezer se v slapovih zlija eno v drugo. Hrvaška je dokaj majhna država, a zelo bogata s kulturno in zgodovinsko dediščino.

KVIZ VPRAŠANJE:

Koliko otokov ima Hrvaška?

- A) Več kot 1.200.**
- B) Manj kot 1.200.**
- C) 1.200.**

Ela Rozina, Nika Škrjanec, Ines Škrjanec

KVIZ VPRAŠANJI:

Približno koliko jezer ima

Finska?

(A) 300

(B) 10,000

(C) 60,000

(D) 60,150

Meso katere živali je slanik?

(A) ribe

(B) piščanca

(C) jelena

(D) lisice

Benjamin Triler

FRANCIJA Française

Francija se razteza od Severnega morja do Sredozemlja. Je ena največjih držav v EU. Pokrajina je precej razgibana. Njihov najvišji vrh je obenem najvišji vrh Alp in zahodne Evrope; to je Mont Blanc, ki meri 4.810 m. Trenutno najbolj znan francoski športnik je Tony Parker. Z njim je Francija na evropskih prvenstvih že osvojila medalje vseh vrst.

Francoska kuhinja je med najbolj znanimi v Evropi. Delikatesa francoske kuhinje so žabji kraki in polži. Zelo pomembna zgradba je Eifflov stolp. Glavno mesto je Pariz. Skozi Pariz teče reka Senna.

Jure Nidorfer

IRSKA Éire

Irsko pogosto imenujejo 'dežela svetnikov in učenjakov'. Od tu izvirajo mnogi znani in uspešni ljudje, npr. U2, Snow Patrol, The Corrs in Sinead O'Connor. Na Irskem so našli barjanske mumije - to so trupla, ki so bila zakopana v irskih barjih.

Na Irskem radi igrajo različne športe:

- nogomet,
- curling, ki je podoben hokeju, le nevarnejši,
- irski nogomet, ki je mešanica ragbija in nogometa.

Tradicionalna kuhinja vključuje meso z zelenjavo. Si vedel, da je irska obara narejena iz JAGNJETINE in zelenjave?

Namesto kviz vprašanja poskusi izgovoriti ime kraja *Muckanaaghderdauhaulia*.

Urban Mišmaš

ITALIJA Italia

Italija ima približno 60 milijonov prebivalcev. To je dežela nasprotij, saj ima na severu visoke gore, na jugu pa le griče.

Italijo večkrat prizadenejo potresi. Tam imajo tudi aktivne ognjenike, kot sta Vezuv blizu Neaplja in Etna na otoku Sicilija. Leta '79 po n. š. je Vezuv izbruhnil in pod skoraj 6 metrov visoko plast pepela pokopal bližnje mesto Pompeji. Mesto so odkrili šele leta 1749, v današnjem času pa ga vsako leto obišče 2,5 milijona ljudi. Arheologi so očistili pepel in še danes si lahko ogledate podobo mesta izpred skoraj 1000 let. Imenujejo ga 'speče mesto'.

Italija ima znanega košarkarja Marca Belinellija, ki igra v ligi NBA pri ekipi Chicago Bulls. Igral je tudi za italijansko reprezentanco, ki je na evropskem prvenstvu v Sloveniji osvojila 8. mesto. Najboljša italijanska nogometna moštva igrajo v seriji A. Drugi popularni športi v Italiji so avtomobilске in motoristične dirke, kolesarstvo in vaterpolo. Znane italijanske jedi so

poleg pice še testenine in rižota. Beseda za slednjo jed pravzaprav izhaja iz italijanske besede *risotto*, ta pa iz besede *riso* (riž). Odličen je seveda tudi italijanski sladoled (*gelato*). V Italiji so izumili termometer, prav tako električno baterijo in sladoledni kornet. V Italiji so izumili tudi klavir.

KVIZ VPRAŠANJE:

Kako še imenujejo mesto Pompeji?

LATVIJA Latvija

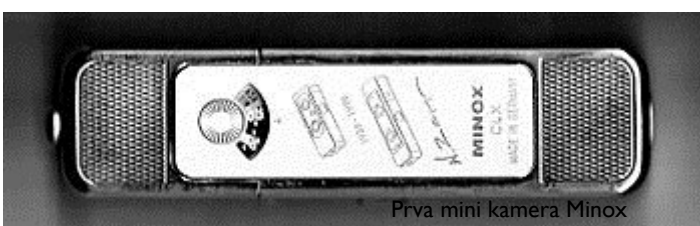
Mislite, da veste vse? Zagotovo ne veste vsega o Latviji. Na primer tega, da je v marsičem podobna Sloveniji: ima podobno število prebivalcev, podobno velikost in tako dalje.

Najljubši praznik večine ljudi ne bi bil tak, kot je danes, če ne bi iz Latvije leta 1510 prinesli prvega božičnega drevesa, ki izvira iz Rige, glavnega mesta Latvije. Finska ni edina država z tisočeri-mi jezeri, saj je tudi v Latviji več kot 12.000 rek in 3.000 jezer. Minikamere, ki jih uporabljamo danes, ne bi obstajale, če ne bi Walter Zapp leta 1936 ustvaril prve minikamere po imenu Minox. Latvija je med tremi baltskimi državami - Latvijo, Litvo in Estonijo - edina, ki ima svoj zimski cir-kus. Ustanovljen je bil leta 1888, to je pred 125 leti. Evropska unija podpira veliko šolskih projek-tov, kot so obiski raznih tovarn. Učenci ene izmed šol so v okviru predmeta zdrava pre-hrana obiskali obrat živilske industrije.

KVIZ VPRAŠANJE:

Katere države in morja obkrožajo Latvijo?

Žiga Šircelj

Prva mini kamera Minox

LITVA Lietuva

Republika Litva je republika v severovzhodni Evropi in je ena od treh baltskih držav. Ob Baltskem morju meji na severu z Latvijo, na jugozahodu z Belorusijo, na jugu na Poljsko ter na jugozahodu prek Kaliningrada na Rusijo. Glavno mesto Litve je Vilna. Litva je največja od treh baltskih držav. Litva je od leta 1994 razdeljena na 10 okrožij, ki so razdeljena na 56 občin. Litva ima 758 rek in več kot 2.800 jezer. Država ima zelo raznovrstno živalstvo, med drugim volkove, vidre, lisice, lose in bobre, bela štorclja in labod pa sta tamkajšnji najbolj pogosti ptici. Litovci so veliki ljubitelji športa, košarka je najbolj popularen šport. V letih 1992, 1996 in 2000 je Litva osvojila bronasto olimpijsko medaljo v košarki, to leto (2013) pa je osvojila drugo mesto na evropskem prvenstvu. Drugi priljubljeni športi so nogomet, atletika, rokomet in veslanje. Priljubljena jed je 'cepelinal', to so krompirjevi cmoki z mesom, ki jih prelijejo s kisló smetano. V Litvi je snežna arena Snoras. Litva je zanimiva država z bogato zgodovino.

KVIZ VPRAŠANJA:

Katera leta je Litva dobila olimpijsko medaljo?

Katere so mejne države Litve?

Mitja Hotko

LUKSEMBURG Groussherzogtum Lëtzebuerg (v luksemburščini) Grand-Duché de Luxembourg (v francoščini) Großherzogtum Luxemburg (v nemščini)

Luksemburg je druga najmanjša država v EU. Njegovo glavno mesto ima enako ime kot država (Luxembourg). Ima pol milijona prebivalcev. Velika pa je samo 2.586 km². Leži v severni Evropi in meji na Francijo, Nemčijo in Belgijo. Njihov uradni jezik je luksemburščina, ki je podobna nemščini. V Luksemburgu živi več kot 150 različnih narodnosti. Številni uradniki institucije EU živijo v Luksemburgu. Vodja države je dobil naziv 'veliki vojvoda'. Njihove tradicionalne jedi so: juha z stročjim fižolom, velike pikantne klobase ... Najbolj priljubljeni športi so: kolesarjenje, atletika in tenis. Luksemburg ima 150 bank, v katerih dela triindvajset tisoč ljudi.

KVIZ VPRAŠANJA:

Donava deli Budimpešto na dva dela, ki se imenujeta:

- A) Badu in Štepa,*
- B) Budi in Mpešta,*
- C) Budim in Pešta.*

Tube na Madžarskem so:

- A) glasbeni inštrumenti,*
- B) vrtinci na nebu, ki vrtijo oblake,*
- C) kovinska stvar, v katero vržemo smeti.*

Ernő Rubik je iznašel:

- A) čevapčiče,*
- B) rubikovo kocko,*
- C) twister.*

Boris Čeh

MALTA Repubblika ta' Malta

Malta je postala članica Evropske unije leta 2004. Glavno mesto Malte je Valletta. Ime je dobila po Jeanu Parisotu de la Valletti. Zastava je pol bele, pol pa rdeče barve. Na otok so prvi prebivalci prišli 5.200 pr. n. št. Danes ima ta država 412.000 prebivalcev in je najmanjša država v EU. Pred 5.500 leti so na otoku začeli graditi templje malikov. Na tem ozemlju je včasih vladal viteški red.

Malta ima pet otokov. Na Malti govorijo malteški jezik. Tradicionalne malteške jedi: *lampuki*, zajčja obara in *bragioli*.

KVIZ VPRAŠANJE:

Po kom se imenuje glavno mesto?

Luka Lozar

ZASTAVA:

KVIZ VPRAŠANJE:

Kateri jezik poleg luksemburščine in nemščine še govorijo v Luksemburgu?

Max Hawlina

MADŽARSKA **Magyarország**

Madžarska je država v srednji Evropi, ki se je v EU včlanila leta 2004. Meji na Slovaško, Ukrajino, Romunijo, Srbijo, Hrvaško, Slovenijo in Avstrijo.

Glavno mesto države je Budimpešta (Budapest), ki jo Donava deli na dva dela: Budim (Buda) in Pešta (Pest). Največje jezero na Madžarskem je Blatno jezero (Balaton), ki je ostanek nekdanjega Panonskega morja. Čeprav je Madžarska zelo ravna država, na srečo nimajo tornadov, ampak imajo samo tako imenovane *tube* (vrtinci na nebu, ki vrtijo samo oblake). Madžarska ima zelo rodovitna polja, zato so včasih tam jedli večinoma zelenjavo. To ima 'posledice' še zdaj, saj Madžari večine vrst mesa ne poznajo. Tak primer so npr. čevapčiči ali pleskavice. Zelo znane jedi so *langoši* (ocvrt kruh, namazan s česnom, kislo smetano in potresen z nari-banim sirom), mesne palačinke, golaž, *lecso* (narezana in skuhana paprika, paradižnik, jajca in hrenovke za izboljšanje okusa) ter jabolčni ali češnjevi zavitki.

Madžarska ima tudi nekaj znanih ljudi, kot so:

Albert Szaint Gyorgyi, ki je iznašel vitamin C,
pisatelj in Nobelov nagrajenec Imre Kertesz,
Ernő Rubik, ki je izumil rubikovo kocko,
in še veliko drugih.

NEMČIJA **Deutschland**

Glavno mesto Nemčije je Berlin. Država ima 82 milijonov prebivalcev. Nemčija obsega 356.854 km². Valuta je evro, sprejeli so ga leta 1999. Nemčija je država z največ prebivalstva v Evropski uniji. Gospodarsko je 3. najmočnejša država na svetu. Iz Nemčije prihajajo največje svetovne avtomobilске znamke: BMW, Volkswagen in Mercedes Benz. Pouk poteka kot pri nas v Sloveniji (8.00-13.00). Nemčija je začela z gradnjo enega največjih akvarijev. V Nemčiji igra je tudi znani nogometni igralec Mesut Ozil. Fantazijski romani Cornelia Funke so dosegli naklado 10 milijonov, prevedli so jih v 37 jezikov. Na nemških avtocestah ni omejitve hitrosti.

KVIZ VPRAŠANJI:

Kolikšna je omejitev hitrosti na avtocestah?

A) 130 km/h

B) 150 km/h

C) Je ni

Naštej vsaj dve znamki avtomobilov iz Nemčije?

Ajdin Halilović

NIZOZEMSKA **Nederland**

Nizozemska je država na severozahodu Evrope, znana po rezanem cvetju, predvsem po tulipanih, in mlinih na veter. Dežela je večinoma ravninska in nižinska. Ali ste vedeli, da skoraj četrtna dežele dejansko leži pod morsko gladino, zaradi česar je velika nevarnost poplav? Ta področja imenujemo polderji — to je z nasipi zavarovan osušen svet, ki leži pod morsko gladino. Glavno mesto Nizozemske je Amsterdam. Zanj so značilni rdeča četrta, vožnja s kolesi in dovoljeno kajenje marihuane. Tam lahko vidimo veliko polderjev in Rotterdam, ki je najprometnejše evropsko pristanišče. Ste kdaj pomislili, da bi jedli prekajeno jeguljo? Na Nizozemskem to lahko poskusite.

KVIZ VPRAŠANJE:

Kaj je polder?

- a) z nasipi zavarovan osušen svet, ki leži nižje od morske gladine.*
- b) z nasipi zavarovan osušen svet, ki leži višje od morske gladine,*
- c) obala.*

Nika Škrjanec, Ela Rozina, Ines Škrjanec

POLJSKA **Polska**

Poljska je država, ki je članica EU od leta 2004, tako kot Slovenija. Država Poljska je nastala pred več kot tisoč leti. V 16. stoletju je bila med najmogočnejšimi evropskimi državami. Kralj Poljske Jan III. Sobieski je premagal Dunaj v bitki leta 1683. Če še niste vedeli, ima Poljska tudi precejšnje rudno bogastvo. Pridobivajo železo, cink, baker in kameno sol.

Nekdanji rudnik soli so spremenili v turistični spomenik s podzemnim zdraviliščem. Če ste žejni, se lahko zaustavite v kavarni, če pa vas zanimajo druge zanimivosti, lahko obiščete kapelo ali pa si ogledate gledališko predstavo. Vse od luči do stopnic in drugega pohištva v tem zdravilišču je narejeno iz soli. Tega pa niste vedeli, kajne? Če se sprašujete, katere so njihove znane jedi, naj vam jih naštejemo: pesna juha, zeljni zavitki in *pierogi* (blazinica iz testa, polnjena z zeljem in gobami). Iz Poljske izhajata znana risana junaka Lolek in Bolek. Przystarekwo Woodstock je eden največjih evropskih festivalov na prostem. Za konec pa še znane osebe: astronom Kopernik, skladatelj Chopin, papež Janez Pavel II. in še veliko drugih.

KVIZ VPRAŠANJE:

Kaj je pierogi?

Miša Kajfež

PORTUGALSKA Portugal

Portugalska je država, ki leži na Pirenejskem polotoku. Nahaja se v JZ Evropi. Na vzhodu meji na Španijo in na zahodu meji na Atlantski ocean. Reliefno je zelo razgibana država. Tu lahko najdemo majhne zelene pašnike, gore, skalovja, potem pa preidemo na planjave, pšenična polja in krasne portugalske plaže. Portugalska obsega tudi dve skupini otokov, ki se imenujeta Azore in Madeiro. Ti dve otočji sta zanimivi predvsem za turiste, zato se tam ne nahaja ravno veliko domačinov. Glavno mesto Portugalske je Lizbona.

Portugalska je poleg tega tudi dom ogromnega števila različnih živali. Tukaj domujejo iberski ris, volkovi, dihurji in ptice selivke. Potem pa je tu še pasma konja, ki je prav značilna za to državo - imenuje se 'lustano'. To je zelo lep srednje velik konj.

Gre za rastlinsko bogato državo, še posebej bogat je izbor dreves, med katerimi je poseben plutovec. Iz njega izdelujejo zamaške za steklenice. Drugače pa je tam še veliko travniškega rastja. Če se ozremo po pomembnejših osebah, se je tu rodil tudi uspešen nogometaš Cristiano Ronaldo. Zelo popularni športi so atletika, košarka, plavanje in rokomet.

Portugalska tradicionalna jed je polenovka z različnimi nadevi, kot so: ribe, jajca, olive itd. Zelo znan je tudi kolač z nadevom polenovke. Po portugalsko se imenuje 'bacalhau a gomes'. Tukaj je še juha z imenom 'aldo verde'. V njej so ohrovt, krompir in klobasa. Priljubljeni prigrizki so še tortice z jajčno kremo, sladki marcipan in figovo pecivo.

KVIZ VPRAŠANJA:

Katero je glavno mesto Portugalske?

Kako se imenuje pasma njihovega najbolj znanega konja?

Kateri uspešni nogometaš je rojen na Portugalskem?

Katere sestavine vsebuje juha 'aldo verde'?

Kristina Kek

ROMUNIJA **România**

Romunija je majhna država z velikimi naravnimi nasprotji. Večji del Romunije je prekrit z gorovjem Karpati. Visoko je več kot 2.500 metrov in še narašča. Pozimi sneg na gorah ostane tudi do 100 dni. Država leži ob reki Donavi. Ste vedeli, da ima Romunija največje število rjavih medvedov v Evropi? Tam živi tudi veliko drugih zanimivih in nevarnih živali, na primer volkovi, divje mačke, kune zlatice in divje svinje.

V Romuniji je najbolj priljubljen šport nogomet. Država pa je zelo znana po mednarodnih uspehih v gimnastiki. Nadia Comaneci je bila prva gimnastičarka vseh časov s čisto oceno 10 in je na olimpijskih igrah leta 1976 nastopala s 14 leti.

Tradicionalna jed v Romuniji je '*ciorba*'. '*Mititel*' je tudi tradicionalna jed – to so zvitki z mletim mesom, pečeni na žaru.

Zdaj pa še nekaj zanimivih dejstev:

- Romunija je bogata z veliko naravnimi bogastvi, med drugim nafto, plinom, premogom in bakrom.
- Zgradba romunskega parlamenta je največja takšna stavba v Evropi.
- EU je finančno podprla gradnjo in obnovo številnih šol, laboratorijev ...

KVIZ VPRAŠANJE:

Na katero morje, ki je priljubljena turistična destinacija, meji Romunija?

Jadransko morje

Sredozemsko morje

Črno morje

Tomaž Šiškovič

SLOVAŠKA **Slovensko**

Slovaška je država, ki je po površini zelo velika. Na Slovaškem imajo goro po imenu Gerlatskovski štít, ki je visoka 2.655 m, približno toliko kot Triglav. Država je zelo bogata z lesom, saj gozd pokriva kar 40 % ozemlja. Na Slovaškem lahko srečamo tudi rjavega medveda, risa in volkove. Država ima tudi nekaj naravnih kopališč oz. term.

Ali si kdaj, ko pogledaš v nebo, zaležiš, da bi videl kakšno padalo, ki jadra po nebu? Si se že vprašal, kdo ga je naredil? To je bil slovaški izumitelj.

KVIZ VPRAŠANJA:

Koliko % države je pokrito z lesom?

Ali imamo samo v Sloveniji terme?

Katere živali so značilne za Slovaško?

Gašper Dizdarević

ŠPANIJA **España**

Ali si vedel, da je lizika španski izum? Prav tako tudi krpa in vedro za pomivanje tal izvirata od tam. Španija je znana zlasti po dobrih nogometnih skupinah (Real Madrid, Barcelona), igralcih tenisa in voznikih F1. Tradicionalna španska jed je '*peaella*'. Če vas zanimajo plesi in lepe ženske v dolgih barvitih oblekah, obiščite Španijo. Španci si radi privoščijo '*tapas*', majhne prigrizke, kot je pršut, španske krompirjeve omlete (tortillia) in olive. Najbolj priljubljena jed poletij je '*gazpacho*' (hladna paradižnikova juha). Španija je najbližje Afriki in vožnja s trajektom traja le 35 minut. Če boste počitnikovali tam, seveda ne boste izpustili plaže Costa del Sol (sončne obale).

KVIZ VPRAŠANJE:

Kako se imenuje tradicionalni ples v Španiji?

Tjaša Vozlič

ZANIMIVOSTI KRALJEVINE ŠVEDSKE Konungariket Sverige

Kraljevina Švedska je država, ki leži v severni Evropi. Glavno mesto je Stockholm. Švedska se razteza čez 449.964 km² in ima 9,2 milijona prebivalcev, kar je približno 4-krat toliko, kot jih ima Slovenija. Od tam izhaja znana nekdanja pevška skupina ABBA. Najbolj priljubljen šport je nogomet. Zelo znan nogometni igralec je Sven Göran. Šolarji na Švedskem najraje igrajo brännaboll, to je igra, podobna baseballu. Med priljubljenimi švedskimi pisatelji sta Steig Larsson in Astrid Lindgren, ki je napisala Piko Nogavičko. Laponci na severu redijo črede jelenov.

KVIZ VPRAŠANJA:

Katera je bila slavna pevška skupina?

Kdo je bil slavni nogometaš?

Koliko meri Švedska?

Jure Stopar

ZANIMIVOSTI ZDRUŽENEGA KRALJESTVA

United Kingdom

Ena največjih turističnih zanimivosti je prav gotovo pestrost rastlin z vsega sveta v največjem rastlinjaku na svetu, ki stoji v zapuščenem cornwallskem kanjonu. Se vam zdi zanimivo videti moškega v krilu? Potem odidite na Škotsko ter si oglejte tradicionalno škotsko nošo, ki se imenuje *kilt*, medtem pa vam bo prijazen škot zaigral na dude. Če si pozabil uro, jo boš lahko zagledal na zanimivi atrakciji Londona, Big Benu. Najbolj znan filmski junak pa je zagotovo Peter Pan. Seveda poznate akcijski film o Jamesu Bondu, tajnemu agentu, ki rešuje probleme britanskega imperija – ja, tudi on je Britanec. Znamenitost Britanije so seveda londonski dvonadstropni avtobusi. Hadrijanov zid izvira že iz obdobja Rimljanov, dolg je 117 km, zgradil pa ga je cesar Hadrijan, da bi obvaroval cesarstvo. Si lačen? Stopi do najbližje stojnice in se najej tradicionalne hrane »fish and čips« (riba s pečenim krompirčkom). Zgodaj zjutraj pa si lahko privoščiš čaj z mlekom.

KVIZ VPRAŠANJE:

Na katero stavbo se lahko ozreš, če ne veš, koliko je ura?

- A) Hadrijanov zid.*
- B) Stavba ne obstaja.*
- C) Big Ben.*

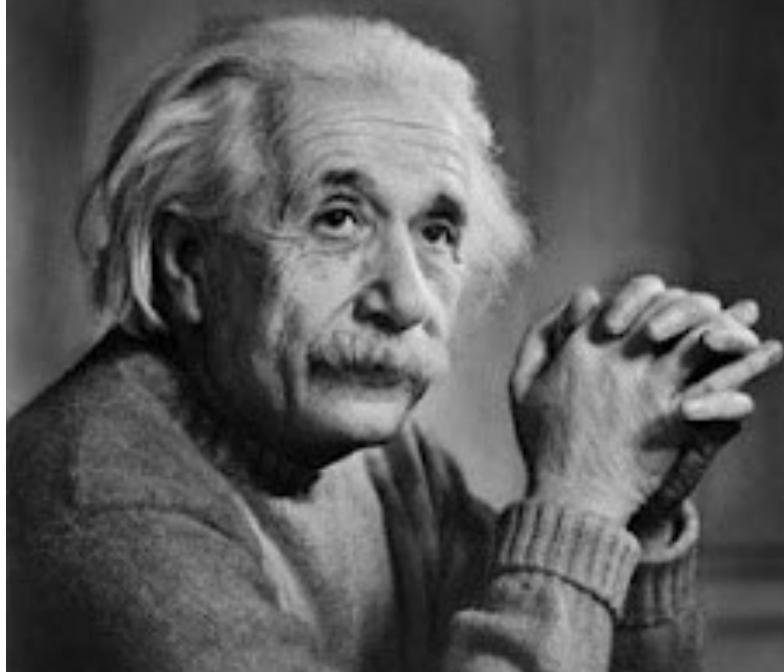
Kaja Kersnik in Vasja Miklavčič

MATEMATIČNI DAN JEZIKOV

If you can't explain it **simply**, you
don't understand it well enough.

– Albert Einstein

Ko je že ravno govora o svetovnih jezikih, nikar ne pozabimo na matematiko. Saj veste: to je vendar univerzalni jezik, ki ga razumejo enako po celem svetu. Kot pravi misel: »Mathematics is the science which uses easy words for hard ideas«. Zato je prav, da se ob dnevu jezikov spomnimo tudi na univerzalni jezik – matematiko.

Nato pa je prišla na vrsto matematično-jezikovna delavnica. Menite, da to ne gre skupaj? Da so razlike med tema področjema prevelike, pravite? V teoriji morda res ... A praksa na OŠ Brinje je pokazala, da sta MAT in TJA simbiozna predmeta, ki združita učence različnih načinov razmišljanja do skupnih rezultatov in zanimivih, nenavadnih in smešnih izdelkov.

V tej številki vam predstavljamo zgodbe, ki so nastale na podlagi računov in vnaprej danih števil, ki pa so jih morali učenci sami spraviti v literarno obliko. Kot boste lahko prebrali, so bile njihove ideje nekoliko drugačne od običajnih, kot bi jih morda našli v zbirki besedilnih nalog iz matematike. A prav zato so tako zelo vabljive za branje.

Učiteljice si nismo drznile popravljati vsebine, zato je katera od zgodbic nekoliko nerazumljiva ... Če naletite na kakšen tak primer, povprašajte avtorje zgodbic in gotovo vam bodo z veseljem razložili, kaj se je zgodilo in kako.

Prijetno branje.

Osnovni računi, na podlagi katerih so nastale zgodbe:

Učenci so se preizkusili tudi v »impro ligi«. Ampak – pozor! Ni šlo zgolj za običajno improvizacijo, čeprav tudi ta ni (za vsakogar) prav enostavna. Dobili so spodnje račune. V zelo kratkem času so morali sestaviti zgodbo, v kateri nastopajo vsi ti računi in so seveda – kolikor je le mogoče – smiselni. Zgodba je morala biti izvirna, domiselna in po možnosti šaljiva, dovoljena pa je bila tudi uporaba domišljije. Izkazalo se je namreč, da ti računi v vsakdanjem življenju osmošolcev niso prav pogosto prisotni.

Če vam je dolgčas, se lahko v »impro ligi« preizkusite tudi sami.

Make up a real life story for these calculations:

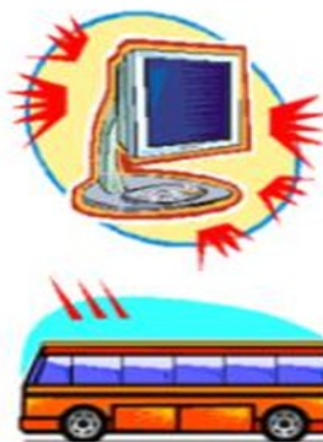
$$815 + 906$$

$$821 - 360$$

$$22 \times 38$$

$$102 \div 17$$

$$102 \div 15$$

Po mnenju učiteljice najboljše zgodbe so bile naslednje:

Prišla sta avtobusa, ki sta bila skupaj dolga $815+906\text{ cm}^2$. Na mesec prepeljeta 815-360 ljudi. Imata $22\times 38\text{ cm}^2$ veliko sprednjo šipo. $102/117\text{ km}^2$ prevozita v eni uri.

Voznik tega avtobusa igra računalnik 102/15 ur na dan. Na koncu se je zaletel in računi so se izbrisali.

Bor

Polde ima rojstni dan. V šoli je 815 otrok, zato kupi 815 lizik. Ko pride do vrat od šole, vidi veliko več kot 815 učencev. Spomni se, da so prišli še učenci Afrike, saj so na izmenjavanju učencev. Zato se odpravi v Tuš po še 906 lizik. Hodi do šole in v rokah nosi 821 lizik. Ostalo je izgubil v kanalizaciji. Nato pade in razbije 360 lizik. Potem pade v kanalizacijo po lizike in vidi 22 podgan in vsaka spusti 38 dlak. Nato se odloči, da bo 17 podganam razdelil 102 lizik. Ko hodi v šolo, jih ima ubožec le še 102. Napade ga skupina 15 starejših učencev in zagrozi, da če jim ne da 102 lizik, ga ubijejo. Ubogi Polde.

Maša, Klara, Gaja

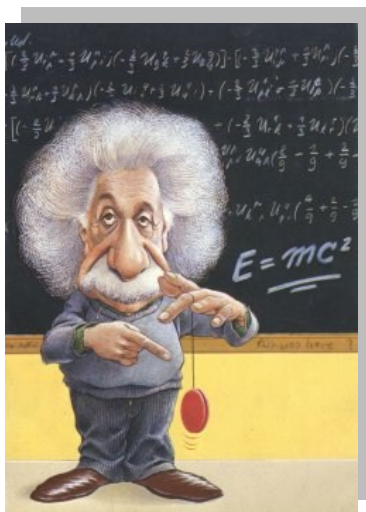
Včeraj je bila košarkarska tekma in rezultat je bil 821-360 za zmagovalno ekipo. Tekmo je preko televizijskih ekranov gledalo 815+906 gledalcev na televiziji. Igralo jih je 102:17 proti 102:15. Igra je trajala 22×38 ur. Med igro je padlo 22×38 asteroidov. Na srečo je bilo okrog stadiona neviden ščit, sestavljen iz 102:17 generatorjev moči, ki jih je poganjalo 102:15 sončnih celic.

Žiga Šircelj, Vasja Miklavčič

Na šoli se je veliko dogajalo. Lan je govoril šale. Povedal jih je 815. Nato je prišel Žiga, ki je povedal 906 šal. Zaporedoma so se zasmeli 821-krat. Od tega so se 360-krat zasmeli prisiljeno. Nato so odšli z 22 avtobusi za 38 otrok na predstavo Lana in Žige. Predstava je trajala toliko ur, kot bi 102 delili s 17. Po predstavi so se razporedili v skupine po 102:15. Potem so pojedli sladoled in odšli domov.

Lan Vukolič, Žiga Mesec, Pia Bernjak

Bilo je 815 škratov in najmanj 1 žena ali en otrok, vseh skupaj je bilo 906. En dan so zgradili 821 McDonald's-ov. 360 otrok je odšlo v McDonald's, ker so dobivali brezplačno hrano; prvi dan so dobili 22 cheeseburgerjev, nato pa vsak dan po 38-krat več. Eden izmed škratov jih je shranjeval in jih v dveh tednih zbral 102. Razdelil jih je med 102 prijatelja. 102 otroka sta končala v bolnici, ker so jih razdelili na 15 delov in jih pojedli.

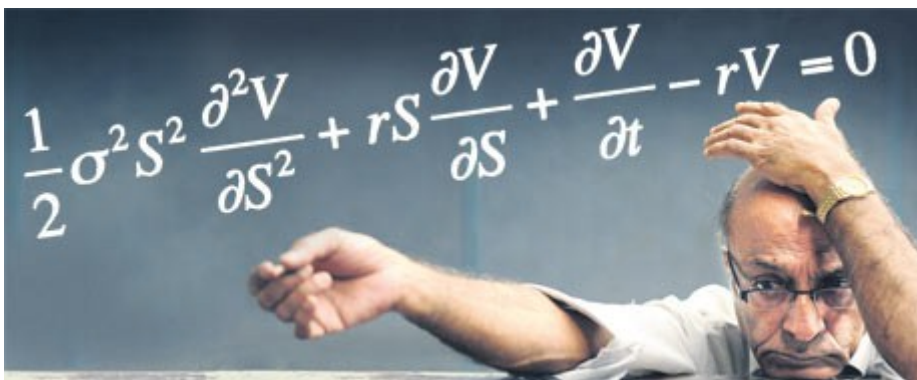
Hana, Melanija, Maša

V nekem vrtu je živelo 815 polžev. Nekega dne pa so se zelo sprli z deževniki. Njihov pogovor je bil zelo jezen in napovedal vojno. Naslednji dan so prišli še vsi njihovi sorodniki, katerih je bilo 906. Deževniki in polži so se spopadli in umrlo jih je 821-360. Pred vojno z deževniki je ozemlje polžev merilo 22 cm^2 , ko pa so premagali deževnike, so dobili 38-krat večje ozemlje. Deževniki, ostala sta le 102, so se odselili na 15 različnih strani. Potem pa so polže ujeli ljudje in jih na žalost pojedli.

Alja, Zarjana, Nina

Po mnenju vseh pa je zmagala naslednja zgodbica, ki je nastala pod nalivniki in svinčniki avtoric Kaje Štrubelj, Laure Lize Ivič, Kristine Kek, Jerice Smrečnik in Eme Omahen. Nekoliko diši po ljubezni ... kar je ravno primerno za zaljubljene osmošolce, se vam ne zdi? Uživajte v branju.

Nekoč je živela Sneguljčica z 815 palčki. V njihovi hiši je bilo tesno, saj je v njej živelo 906 princev, ki so snubili Sneguljčico. Naredila je ožji izbor 821 fantov in jih 306 poslala stran, zaradi tretjega očesa na čelu. Ko jih je tako izločala, jih je ostalo samo še 22, a ker je bila razvajena smrklja, jih je hotela 38-krat več. Palčkom principi niso bili všeč, zato so odhajali iz hiše. Ko jih je bilo samo še 102, so se razdelili v 17 skupin. A ker jih je bilo v skupini preveč, jih je razdelila v 15 skupin. 14 jih je odgnalo prince. Ena skupina je izbrala najbolj bogate prince, ki pa so bili za okus Sneguljčice revni. Zato so jo nazadnje vsi zapustili in dobila je revnega kmeta, s katerim sta srečno živela do konca svojih dni.

Kaja, Liza, Kristina, Jerica, Ema

Zadnje strani časopisa so namenjene vsem, ki bi radi vzpodbudili možgančke, da se prebudijo po zimskem spanju. Užibvajte v reševanju zabavnih nalog.

I/ IGRANJE Z RAČUNI

Naloga:

Vsaka črko nadomesti s števk, tako da bo račun pravilen. Pozor! Ista črka pomeni isto števko, različne črke pa pomenijo različne števke.

Možnih je več rešitev.

Račune so sestavili (in jih tudi uspešno rešili) : Hana Abdić, Miša Kajfež, Lucija Karnulutti, Melanija Pleško, Gaja Luna Skočir, Tomaž Šiškovič.

	F	I	V	E				P	E	T					
-		O	N	E			-	D	V	A					
	F	O	U	R				T	R	I					
		U	N	O				T	R	I					
	+	D	U	E			+	P	E	T					
		T	R	E			O	S	E	M					
		D	V	A				E	L	E	V	E	N		
	+	E	N	A			-		S	E	V	E	N		
		T	R	I						F	O	U	R		

III/ MATEMATIČNI ANAGRAMI - MATHANAGRAMS

Poigrali smo se s črkami posameznih besed in jih temeljito premešali. Nastale so nove besede, ki pa nimajo nobenega pomena. Lahko ugotovite, katere so bile prvotne besede?

Namig: skupni imenovalec vseh besed je MATEMATIKA.

BESEDE V SLOVENŠČINI:

ESOLTIŠ

ARČNU

VAKDER

JILADCA

ŽICAKORN

TRADKVA

ATVETI

LOPČŠNIA

DRESSIEČ

LAJV

EŠRPALIVAT

OLINVAR

EETRM

ANABNEEČ

ČERKTAVKNI

BESEDE V ANGLEŠČINI

REQAUS

AHTM

NUMSI

IZRAZI:

$$(1105 \cdot 7 - 1) \cdot 0,0001 =$$

$$(190 + 16) \cdot 3 =$$

$$496,5 \cdot 2 - 2,5 - 2,5 + 5 =$$

$$\left(3\frac{2}{5} + 4\frac{3}{10} - 7,5\right) : 10 =$$

$$4 \cdot \left(\frac{1}{10} + \frac{1}{1000} + \frac{1}{100000}\right) =$$

$$7 \cdot 101 =$$

$$1207 \cdot 25 : 100000 =$$

$$(807,27 : 2,13) \cdot \left(10 : \frac{1}{100}\right) + \left(6\frac{3}{4} + \frac{1}{2} - 0,25 + \frac{16}{8}\right) =$$

$$2403,8 : 3,4 =$$

Vsoti notranjih in zunanjih kotov trikotnika dodaj 20 % od 485. Rezultat deli z 1000.

$$M : II + CC + XXXIII$$

Avtorji:

Hana Abdić, Alja Anžlovar, Ajdin Halilović, Max Hawlina, Lucija Karnelutti, Kaja Ker-

Šolski cajtn'g®

Januar 2014

ponedeljek	torek	sreda	četrtek	petek	sobota	nedelja
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		